

POLSKA SAMORZĄDNA

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

SPIS TREŚCI

POLSKA SAMORZĄDNA	4
DECENTRALIZACJA PAŃSTWA – WIĘCEJ WŁADZY W RĘCE SAMORZĄDÓW.....	8
BEZPIECZEŃSTWO	14
SAMORZĄDY OBYWATELSKIE.....	18
POLITYKA SPOŁECZNA	22
POLITYKA ZDROWOTNA	28
OCHRONA ŚRODOWISKA – POLSKA WOLNA OD SMOGU	32
TRANSPORT PUBLICZNY.....	36
EDUKACJA I KULTURA.....	40
SAMORZĄD DLA MŁODYCH I SENIORÓW	48
POLITYKA MIEJSKA	52
WSPARCIE DLA OBSZARÓW WIEJSKICH	56
WIĘCEJ SAMODZIELNOŚCI DLA SAMORZĄDÓW	60
GOSPODARCZA DŹWIGNIA SAMORZĄDÓW	64

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

POLSKA SAMORZĄDNA

Archiwum Państwowych Instytutów Politycznych ISP PAN

To najważniejsze wybory samorządowe w historii. Zdecydują, czy samorząd terytorialny w Polsce w ogóle przetrwa. Dziś stoimy przed alternatywą: albo Polska scentralizowana, w której o wszystkim decyduje się przy ulicy Nowogrodzkiej w Warszawie, albo Polska samorządna, gdzie obywatele sami decydują o swoich małych ojczyznach.

My opowiadamy się za tym drugim modelem. Przedstawiamy wizję Polski samorządnej, skoncentrowanej na obywatelach i ich sprawach, w której żadna władza nikomu nie mówi, jak ma żyć, ale pomaga w rozwoju. Chcemy Polski silnej swoimi regionami, umiejącej wykorzystać ich unikalne przewagi i solidarnie wspierającej je tam, gdzie tego potrzeba. W Polsce samorządnej to człowiek jest na pierwszym miejscu. Nie abstrakcyjna transformacja i sztuczna modernizacja, ale właśnie człowiek.

Realizacja naszego programu jest rozpisana na kilka lat. Wybory samorządowe to tylko pierwszy, ale bardzo ważny krok.

Silne samorzady lepiej zadbają o bezpieczeństwo obywateli i czyste powietrze. Przejmą więcej odpowiedzialności za edukację, by zagwarantować dobre kształcenie wszystkim dzieciom. Samorzady zapewnią też większy dostęp do kultury oraz lepszą opiekę dla najuboższych. Nikogo nie można zostawiać z tyłu.

Silne samorzady dostosują swoją pracę do oczekiwań obywateli, począwszy od zmian najbardziej oczywistych, takich jak dostosowanie czasu pracy urzędów do potrzeb mieszkańców. W całej administracji będzie obowiązywać jedna, naczelną zasadą: to państwo dopasowuje się do obywatela, a nie na odwrót.

Zreformowane i wzmocnione finansowo samorzady będą mogły więcej zainwestować w transport publiczny, lepszą opiekę medyczną dla mieszkańców, powszechnie dostępną kulturę, odnowę centrów miast i modernizację obszarów

wiejskich. Więcej pieniędzy w samorządach to także lepsze wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, rozwój lokalnej przedsiębiorczości i stypendia dla młodych.

Decentralizacja i wzmocnienie samorządu, które dziś proponujemy, to początek budowy nowej Polski. Bardziej sprawiedliwej, dbającej o wszystkich obywateli i zarazem nowoczesnej, europejskiej. Chcemy, żeby za trzy dekady Polska była europejskim liderem wśród państw gwarantujących swoim obywatelom dobre, satysfakcjonujące życie w dobrze zorganizowanym społeczeństwie.

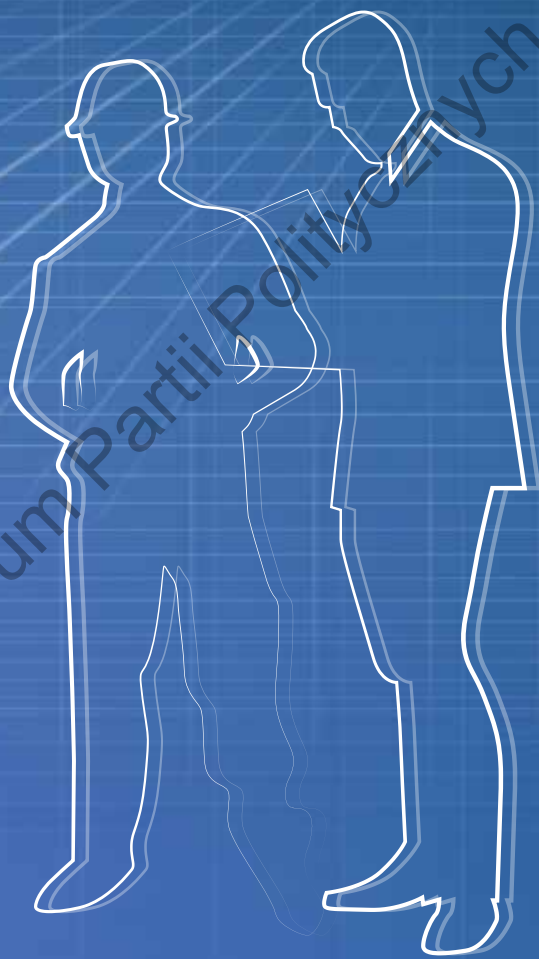
Budujmy taką Polskę wspólnie, już od dziś!

Grzegorz Schetyna

przewodniczący Platformy Obywatelskiej RP

DECENTRALIZACJA PAŃSTWA – WIĘCEJ WŁADZY W RĘCE SAMORZĄDÓW

Samorządy najlepiej znają potrzeby obywateli. Są najbliżej, kontakt z nimi jest najłatwiejszy. Często znamy samorządowców osobiście – to przecież nasi sąsiedzi. Dlatego proponujemy, żeby to właśnie oni podejmowali decyzje, które mają bezpośredni wpływ na nasze życie. Proponujemy radykalny, ale przemyślany krok – dokończenie decentralizacji państwa, żeby władza była jak najbliżej obywateli.

Zlikwidujemy urząd wojewody – przedstawiciela rządu w terenie, mianowanego bez konsultacji z lokalnymi społecznościami. **Wszystkie kompetencje wojewodów przekazemy samorządom województw i marszałkom, którzy staną się jedynymi gospodarzami regionów.** To sprawi, że obywatele wybierający samorząd będą mieli zdecydowanie większy wpływ na sprawy swojego regionu.

Marszałek, przewodniczący zarządu województwa, oprócz dotychczasowych obowiązków będzie realizował powierzone mu w drodze ustaw zadania rządowe. To on będzie odpowiedzialny za zarządzanie kryzysowe w województwie, zwłaszcza za usuwanie skutków katastrof i reagowanie na inne zagrożenia. Tam, gdzie zagrożenie przekroczy możliwości regionu, marszałek będzie wzywał na pomoc instytucje centralne. Praktyka pokazała, że marszałkowie sprawdzają się w tej roli lepiej niż wojewodowie.

Więcej zadań i kompetencji wymaga większych środków do dyspozycji samorządów terytorialnych. Dlatego radykalnie zwiększymy dochody własne gmin, powiatów i województw.

Proponujemy rozwiązanie proste i skuteczne: pieniądze z podatków zostaną tam, gdzie żyją obywatele, którzy je płacą. Proponujemy, żeby całość dochodów z PIT (podatek od dochodów osób fizycznych) oraz całość dochodów z CIT (podatek od dochodów firm) pozostawała na szczeblu samorządowym. **Chcemy, żeby samorząd decydował nie tylko o tym, jak wydawać pieniądze podatników, ale też**

czy wszystkie je wydać, czy może raczej zwrócić ich część mieszkańcom, podnosząc im kwotę wolną od podatku.

Samorządy będą mogły konkurować ze sobą wysokością kwoty wolnej od podatku, na czym najbardziej skorzystają mieszkańcy o niewielkich dochodach.

Równolegle stworzymy fundusz solidarnościowy, który zagwarantuje bezpieczeństwo finansowe słabszym samorządom. Transfery solidarnościowe będą finansowane z budżetu centralnego (wpływy z VAT), ale też z podatków płaconych lokalnie w najlepiej rozwiniętych częściach kraju.

Dodatkowo wzmocnimy finansowo samorządy gminne i powiatowe, przekazując im nieruchomości Skarbu Państwa, dziś we władaniu agencji i instytucji rządowych, obsadzonych partyjnymi nominatami. Wolimy, żeby tym majątkiem zarządzał samorząd, który wspólnie wybieramy i regularnie rozliczamy.

Jesteśmy przekonani, że obywatelom trzeba oddać jak najwięcej władzy na każdym szczeblu. Wprowadzimy

obowiązek powoływania rad dzielnic, osiedli i sołectw w każdej miejscowości, w której jeszcze ich nie ma. Damy radom i sołectwom więcej władzy, i to takiej, żeby obywatele chcieli angażować się w ich działalność. Sołectwa, rady dzielnic i osiedli będą miały do dyspozycji własne pieniądze, które będą mogły przeznaczyć na poprawianie jakości życia mieszkańców na najbardziej lokalnym poziomie: na nowe place zabaw, tereny rekreacyjne itp. Dlatego upowszechnimy i wzmocnimy finansowo fundusz sołeczki w gminach wiejskich. W miastach wprowadzimy obowiązkowe stosowanie budżetu obywatelskiego. Będziemy propagować i wdrażać na możliwie jak największą skalę inne działania obywatelskie, takie jak obywatelska inicjatywa uchwałodawcza.

Równolegle wprowadzimy wybór starosty przez mieszkańców powiatu, w głosowaniu bezpośrednim – tak jak dziś wybiera się wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Uważamy, że społeczność powiatu ma prawo

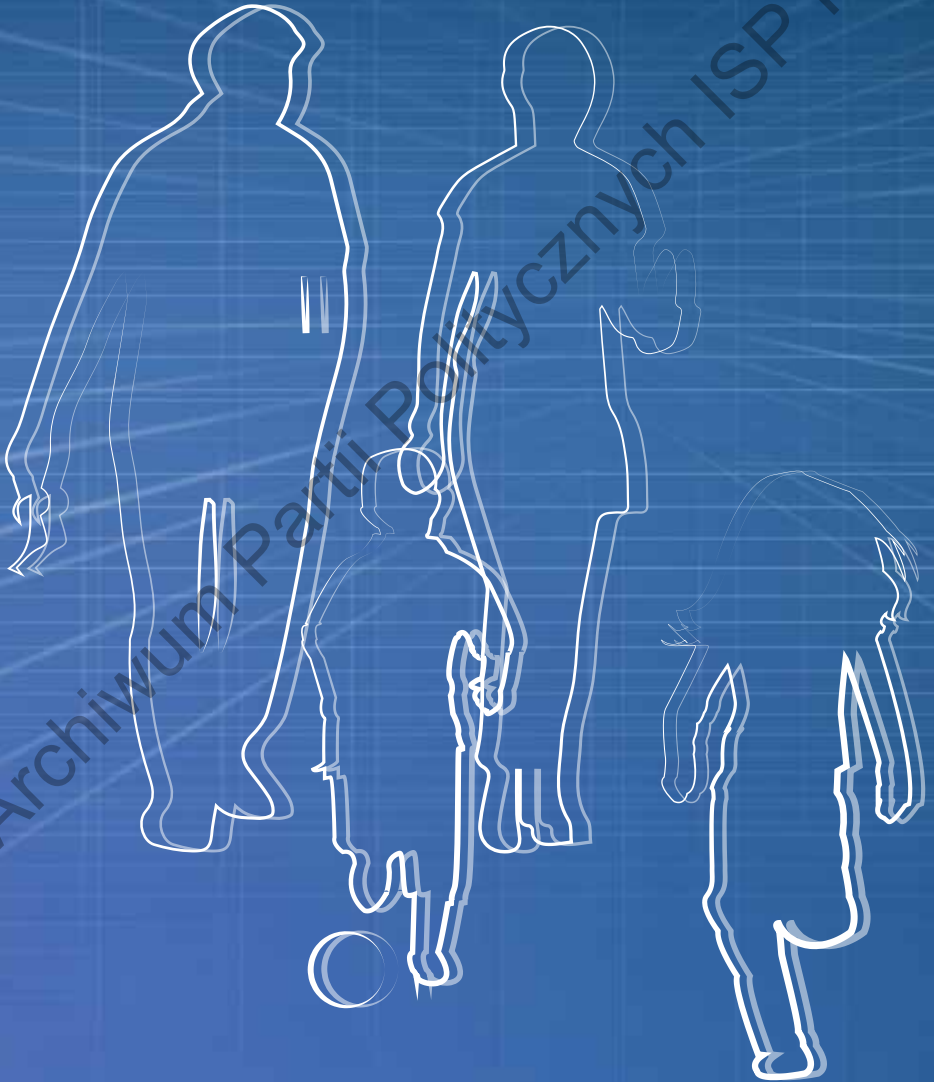
bezpośrednio decydować o wyborze osoby zarządzającej lokalną wspólnotą.

Wzmocnimy także instytucję referendum gminnego, żeby zwiększyć udział obywateli w zarządzaniu wspólnotą i decydowaniu o istotnych dla nich sprawach. Jednym

z pomysłów jest organizowanie referendum w sprawie najważniejszych projektów inwestycyjnych. Przykładowo, obywatele powinni móc zdecydować, czy w ich mieście nacisk będzie położony na rozbudowę ulic czy może na większe inwestycje w transport publiczny – bo nie zawsze można realizować te dwa priorytety równocześnie.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

BEZPIECZEŃSTWO

Wszyscy chcemy bezpieczeństwa. Dla nas i naszych rodzin, zwłaszcza dzieci. Obowiązkiem władz publicznych jest zagwarantować nam, że będziemy czuć się bezpieczni.

Zobligujemy samorządy w całej Polsce do opracowania lokalnych programów „Bezpieczna Gmina”. Podstawą

tego programu będzie dokładna analiza każdej ulicy, każdego fragmentu miejscowości. Zidentyfikujemy miejsca, w których obywatele nie czują się bezpiecznie, i wprowadzimy odpowiednie rozwiązania, by tę sytuację zmienić. Czasem wystarczy lepsze oświetlenie ulicy po zmroku; w innym miejscu – monitoring i zwiększona obecność patroli Straży Miejskiej i policji. Równolegle będziemy zwiększać bezpieczeństwo pieszych i uczestników ruchu drogowego, kierowców i rowerzystów. Szczególną uwagę zwrócimy na

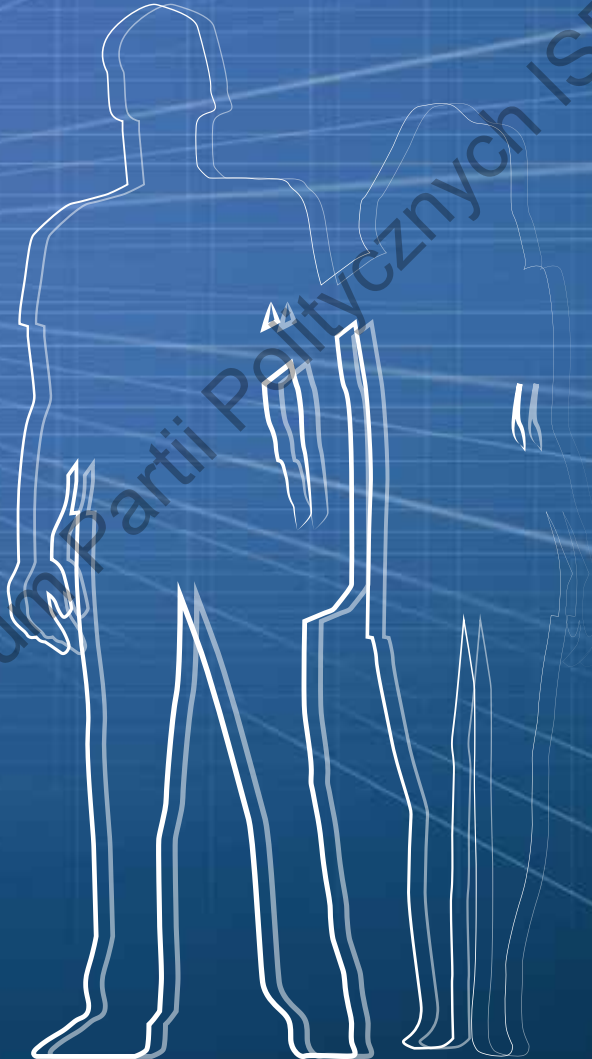
bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, zarówno w szkołach, jak i w drodze do domu.

Doceniamy ogromną rolę, jaką w zapewnieniu bezpieczeństwa odgrywają Ochotnicze Straże Pożarne. Przywrócimy należną im rangę, niezależność i finansowanie.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

SAMORZĄDY OBYWATELSKIE

Samorząd obywatelski to taka zmiana ustroju samorządu terytorialnego, dzięki której obywatele zyskają większy wpływ na decyzje władz, zwłaszcza te dotyczące inwestycji i rozdziału pieniędzy budżetowych. W samorządzie obywatelskim mieszkańcy kontrolują działania władzy poprzez referenda oraz poprzez dostęp do informacji na temat majątku i działalności samorządowych spółek komunalnych.

Samorząd obywatelski to także łatwość załatwiania spraw urzędowych, która zwiększa komfort życia mieszkańców. To właśnie z samorządowymi urzędami mamy do czynienia najczęściej: tam zgłaszamy narodziny naszych dzieci, wyrabiamy dowody osobiste i rejestrujemy samochody. Wiemy, co trzeba zrobić, by obywatele mieli poczucie, że te urzędy są naprawdę dla nich, a nie na odwrót.

Wprowadzimy program podniesienia standardów usług publicznych „Karta Obywatelska” we wszystkich jednostkach administracji publicznej. W każdym samorządzie będą obowiązywać z góry ustalone standardy czasu i jakości załatwiania sprawy. Rezultatem ma być państwo efektywne, nowoczesne, zapewniające swoim obywatelom przejrzystość i stabilność reguł działania.

Przeorganizujemy pracę samorządowej administracji tak, by obywatele mogli załatwiać swoje sprawy w godzinach dla nich dogodnych, na przykład po pracy, późniejszym popołudniem. Praca w samorządzie to zaszczytna służba, która oznacza, że pracownicy samorządów dostosowują się do obywateli.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

POLITYKA SPOŁECZNA

Samorząd jest najbliżej nas, dlatego to w nim powinniśmy mieć oparcie. Żadna instytucja centralna nigdy nie będzie znała potrzeb mieszkańców lepiej niż gmina i powiat. Rola samorządu w polityce społecznej musi wzrosnąć.

Pełna decentralizacja, którą proponujemy, to okazja do wprowadzenia dużych zmian w polityce społecznej. Chcemy połączyć instytucje za to odpowiedzialne, dotychczas rozproszone na szczeblu województw, powiatów i gmin. A po tej konsolidacji zamierzamy na nowo przydzielić im zadania. Skończymy z powielaniem działań i zagwarantujemy wyższą jakość świadczonych usług.

Zwiększymy wsparcie dla osób niepełnosprawnych – upowszechnimy usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością i usługi „wytchnieniowe” dla ich rodzin (możliwość

uzyskania opieki asystenta na określony czas, aby stali opiekunowie – członkowie rodziny – mogli na przykład wyjechać na urlop). Będziemy też rozwijać sieć placówek dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych, w których otrzymają nie tylko fachową opiekę, ale także będą mogły rozwijać swoje zainteresowania, korzystać z multimediiów, szerokopasmowego internetu itp.

Chcemy, żeby organizacje obywatelskie (pozarządowe) stały się ważnym partnerem samorządów. Przekażemy im wykonywanie części zadań, za które odpowiadają samorządy – na przykład z obszaru edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, kultury czy sportu. Samorząd wybierze partnerów do realizacji tych zadań w trybie konkursowym. Będą oni działać pod jego nadzorem – tak, by zagwarantować najwyższą jakość dla obywateli.

Stworzymy Samorządowy Program Mieszkaniowy, wraz z funduszem wsparcia wspólnot i mieszkańców w zakresie remontu mieszkań lokatorskich, spółdzielczych i własnościowych.

Będzie to program wspierający samorządy w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób o ograniczonych zasobach finansowych. Osiedla budowane przez samorząd będą uwzględniać potrzeby mieszkańców w różnym wieku (na przykład mieszkania dla osób starszych i niepełnosprawnych zostaną zlokalizowane na parterze, bez barier architektonicznych).

Fundusz remontowy będzie dostępny zarówno dla budynków wielorodzinnych, jak i jednorodzinnych.

Doprowadzimy do ustawowego przekazania samorządom gruntów należących do Skarbu Państwa, by mogły je przeznaczyć pod budownictwo komunalne. Proces przekazywania gruntów będzie w pełni transparentny, objęty szczególnym nadzorem instytucji państwowych.

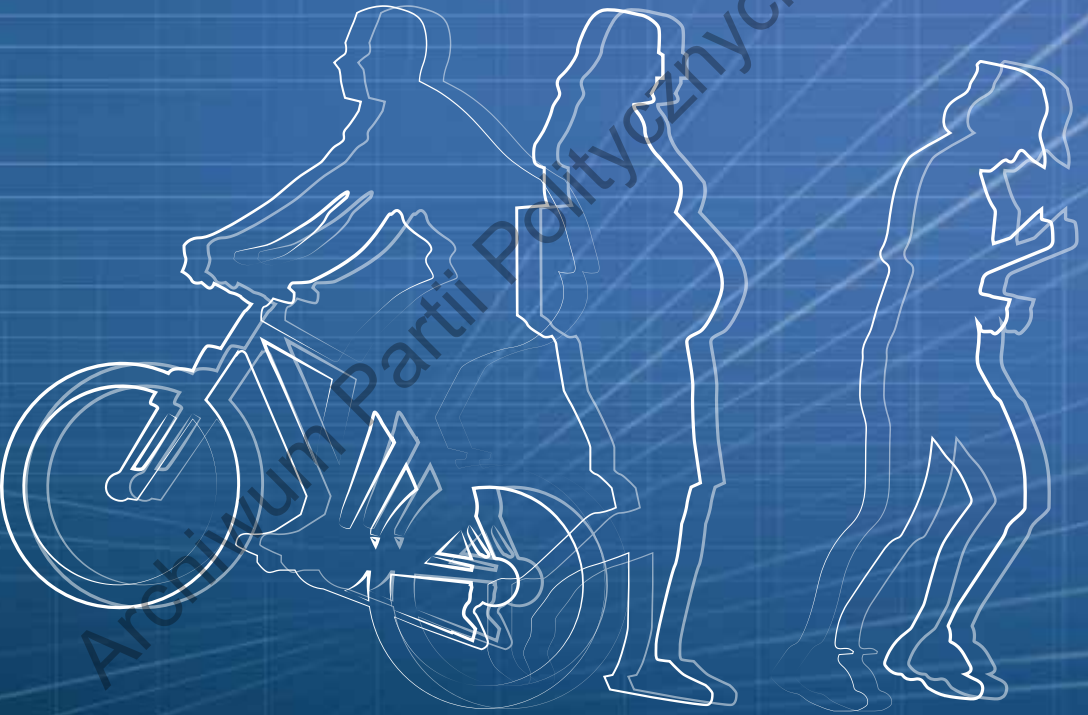
Chcemy także budowy mieszkań w trybie partnerstwa publiczno-prywatnego. W praktyce polegałoby to na tym, że samorząd zamawiałby u partnerów prywatnych mieszkania w trybie wieloletniego wynajmu. Następnie samorząd

udostępniałby te mieszkania obywatelom, którzy ponosiliby część kosztów wynajmu (w zależności od dochodów). Resztę pokrywałby samorząd. Taki model finansowania pozwala na budowę większej liczby mieszkań i w efekcie lepiej zaspokaja potrzeby mieszkańców gminy bez konieczności realizowania ogromnych inwestycji.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

POLITYKA ZDROWOTNA

Ochrona zdrowia jest tym obszarem, w którym samorządy powinny znacząco uzupełnić działania instytucji centralnych, nie zawsze umiejących właściwie odpowiedzieć na potrzeby lokalnej społeczności.

Rząd PiS zlikwidował krajowy program dofinansowania zabiegów in vitro. Przywrócimy więc w gminach pomoc finansową dla par, które mają problemy z poczęciem dziecka. Do czasu przywrócenia Krajowego Programu Wsparcia dla In Vitro nasze samorządy będą pomagać finansowo rodzinom starającym się o dzieci, tak jak już robią to miasta, w których obecnie władzę sprawuje Platforma Obywatelska. Samorządy będą też dofinansowywać programy szczepień oraz kampanie profilaktyczne, na przykład badania przesiewowe i onkologiczne.

Równolegle będziemy upowszechniać zdrowy tryb życia, między innymi poprzez inwestycje w obiekty sportowe służące mieszkańcom. Będziemy budować na masową skalę miejsca aktywności fizycznej oraz wspierać sport dzieci i młodzieży. Profilaktyka zawsze daje lepsze efekty niż leczenie.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

OCHRONA ŚRODOWISKA – POLSKA WOLNA OD SMOGU

Zanieczyszczenie powietrza jest dziś jednym z największych zagrożeń. Każdego roku dziesiątki tysięcy Polaków cierpią z powodu chorób wywołanych smogiem. Szczególnie zagrożone są dzieci i osoby starsze. Nie możemy dłużej ignorować tego niebezpieczeństwa. Jesteśmy przekonani, że to właśnie samorządy mogą najskuteczniej walczyć z trucizną w powietrzu.

Platforma Obywatelska przedstawiła już w Sejmie pakiet niezbędnych zmian w prawie, pozwalających na uruchomienie w każdym regionie programu walki ze smogiem. Podstawą będzie specjalna ustawa i Krajowy Program walki ze smogiem, wdrażany na poziomie każdego województwa. Fundusze z tego programu byłyby dzielone w zależności od rzeczywistych potrzeb poszczególnych regionów.

Na poziomie lokalnym będziemy wspierać rozszerzenie sieci gazowej i ciepłowniczej, premiować termomodernizację budynków oraz wykorzystanie źródeł energii odnawialnej (na przykład instalację systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej). Programy termomodernizacji obejmą zarówno budynki wielorodzinne, jak i jednorodzinne.

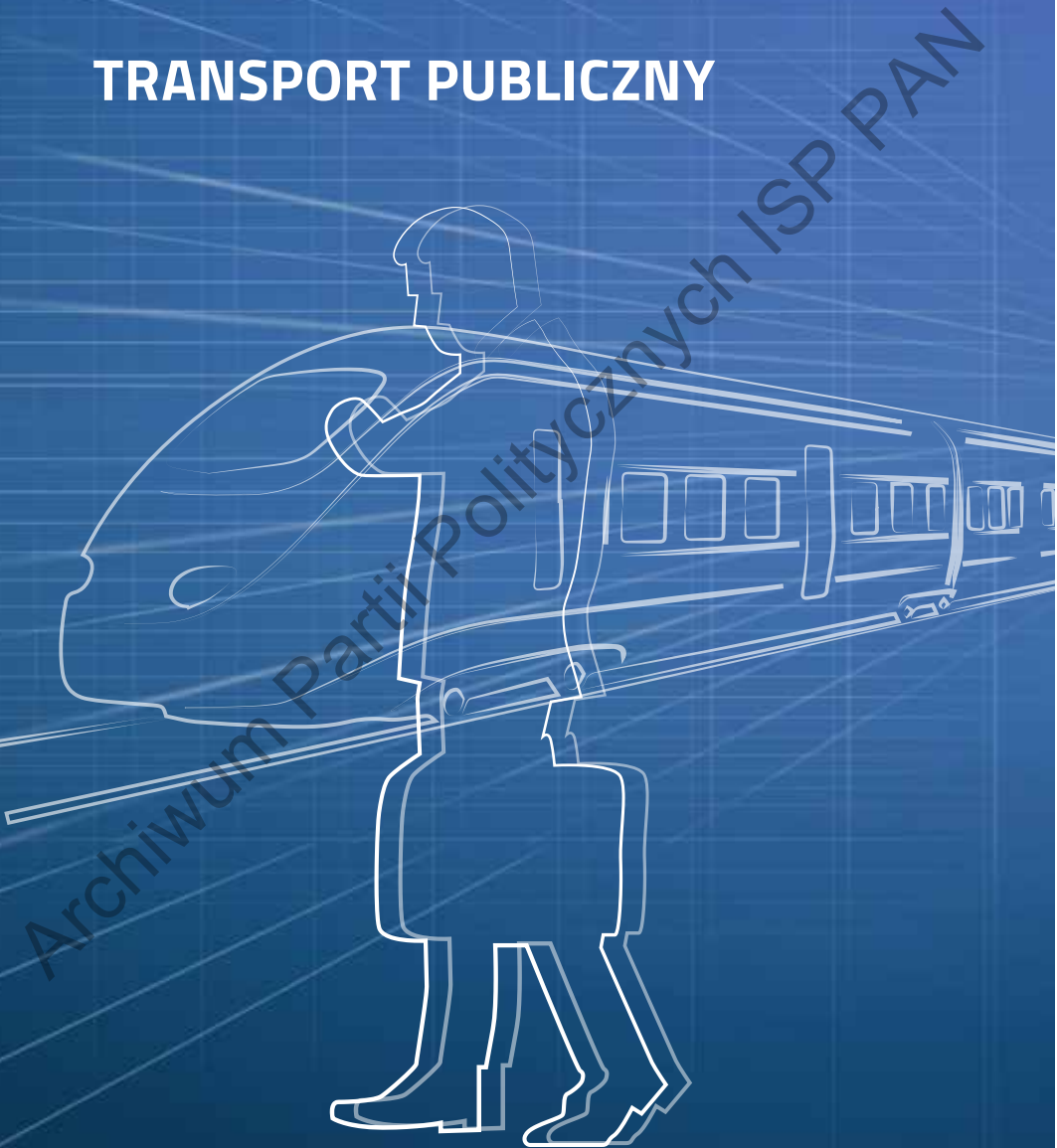

Równolegle wprowadzimy programy wymiany pieców węglowych na nowoczesne instalacje grzewcze. Nie zapominaamy o osobach uboższych: zostaną objęte programami osłonowymi. Samorządy dofinansują nie tylko kupno nowego, ekologicznego pieca, ale także będą dopłacać do kupna lepszych paliw.

Wprowadzimy zakaz sprzedaży odpadów węglowych.

Tam, gdzie to możliwe, wprowadzimy wymóg podłączania nowych budynków do istniejącej sieci ciepłowniczej, o ile inwestorzy nie wykażą, że zainstalują własne, jeszcze bardziej efektywne źródło ciepła.

TRANSPORT PUBLICZNY

Powiedzmy to wprost: coraz więcej polskich miast, w tym wszystkie największe, zmagają się z narastającym problemem korków i braku miejsc parkingowych. W godzinach szczytu nasze ulice są zablokowane, dusimy się od nadmiaru samochodów. Marnujemy czas, pieniądze, a co gorsza – trujemy się. Ruch samochodowy jest jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza.

Jesteśmy przekonani, że polskie miasta dojrzały do rewolucji transportowej. Będziemy dążyć do stopniowego ograniczania ruchu samochodowego w centrach miast, między innymi poprzez wprowadzanie stref ograniczonej emisji komunikacyjnej, rozbudowę transportu publicznego i ścieżek rowerowych oraz masowe uruchamianie programów rowerów miejskich. Nowoczesny i sprawny transport publiczny to duże koszty, ale chcemy na nie patrzeć jak na

inwestycję w lepszą jakość życia mieszkańców. **Tam, gdzie będzie to finansowo możliwe, zaproponujemy obniżenie cen biletów komunikacji publicznej albo wprowadzenie darmowej komunikacji, przynajmniej w ścisłych centrach miast.**

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

EDUKACJA I KULTURA

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Dobra edukacja i kultura to podstawa rozwoju w każdym wymiarze. Szkoły muszą być nowoczesne i otwarte na współpracę z rodzicami, wyrównywać szanse i zapewnić nowym pokoleniom dobry start w przyszłość. Kultura powinna być powszechnie dostępna – to ona jest motorem kreatywności i spoiwem społeczeństwa. Chcemy, żeby to samorządy były odpowiedzialne za te dwa obszary.

Proponujemy zwiększenie autonomii samorządu terytorialnego w organizacji oświaty. To przedstawiciele samorządu stają wobec rodziców i odpowiadają bezpośrednio przed lokalną społecznością za jakość edukacji w gminie i powiecie.

Nadzór nad edukacją musi być przywrócony samorządom. Kuratora oświaty będzie mianował marszałek, a nie wojewoda sterowany przez ministra w Warszawie.

Chcemy, by samorządy i działające w szkołach rady rodziców uzyskały pełen wpływ na wybór dyrektorów szkół. Od tych podmiotów powinno zależeć, kto sprawuje kluczową (z punktu widzenia jakości edukacji w danej placówce) funkcję dyrektora.

Samorządy powinny samodzielnie decydować o rozmieszczeniu sieci szkół na swoim terenie. Ministerstwo Edukacji Narodowej będzie odpowiedzialne tylko za podstawy programowe i prawne funkcjonowania oświaty.

Dobrze zorganizowana edukacja to taka, która pomaga rodzicom pogodzić wychowanie dzieci i pracę. Dlatego chcemy, żeby samorządy zagwarantowały lepszą opiekę dla uczniów także po lekcjach. **Wzmocnione finansowo samorządy będą mogły dopłacać do zajęć pozaszkolnych, by wyrównać szanse wszystkich uczniów.** W każdej gminie, a docelowo przy każdej szkole stworzymy nowoczesne „Świetlice XXI wieku”. Będą to miejsca, w których uczniowie nie tylko odrobą prace domowe z pomocą dyżurujących nauczycieli, ale gdzie będą też rozwijać swoje zainteresowania. **Dzięki dobrze funkcjonującym świetlicom rodzice łatwiej pogodzą pracę i opiekę nad dziećmi – odbierając je ze szkoły, będą mieli pewność, że lekcje są odrobione, a dzieci pożytecznie spędziły czas.** Uczniowie starszych klas będą mieli wpływ na ich

funkcjonowanie – chcemy, by w ten sposób uczyli się odpowiedzialności.

Dzięki zdecentralizowaniu oświaty łatwiej będzie dostosować szkolnictwo zawodowe do potrzeb lokalnej gospodarki i zmieniającego się rynku pracy. Nasze samorządy będą intensywnie współpracować z pracodawcami: chcemy, by współuczestniczyli w tworzeniu treści programowych i organizowaniu pracy szkół, na przykład mając wpływ na wyposażenie przyszłolnych warsztatów. **Chcemy, żeby nasze szkoły pielęgnowały kreatywność uczniów, wpajały szlachetny nawyk czytania, uczyły krytycznego myślenia, otwartości na nowe doświadczenia, na ryzyko.** W ten sposób stworzymy kulturę innowacyjności, której polska gospodarka tak bardzo potrzebuje.

Stworzymy warunki do budowy gminnych i powiatowych Centrów Innowacyjnej Edukacji – wyspecjalizowanych i dobrze wyposażonych laboratoriów, dzięki którym uczniowie i nauczyciele wyjdą z układu klasowo-lekcyjnego na rzecz nauczania doświadczalnego.

Zadbamy także o lepszą koordynację rozwoju uczelni wyższych ze strategiami rozwoju regionów.

Chcemy, by samorządy radykalnie zwiększyły poziom wychowania do kultury i ułatwiły dostęp do teatru, filharmonii, opery, muzeów, wystaw, życia literackiego czy kina artystycznego. **Dostęp do kultury na poziomie lokalnym może być jedną z najważniejszych gwarancji tego, że aspiracje kolejnych młodych pokoleń będą zaspokajane w miejscu, w którym żyją, uczą się, zakładają rodziny i pracują.** Proponowana przez nas powszechna dostępność kultury oznacza, że działania w tym obszarze będą wspierane nie tylko w centrach wielkich miast, ale także w gminach i mniejszych miastach.

Wierzymy, że kultura jest naturalnym wsparciem dla edukacji. Dlatego samorządy powinny wspierać imprezy dla dzieci i ich rodziców, na przykład festiwale dla najmłodszych, dni czytelnictwa i teatry dziecięce. W działania kulturalne chcemy też w szczególnie intensywny sposób włączyć organizacje i instytucje zrzeszające seniorów: związki

działkowców, Domy Pomocy Społecznej, kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku. Będziemy preferować instytucje, które wychodzą ze swych siedzib w przestrzeń publiczną. Samorządy będą intensywniej współpracować z organizacjami pozarządowymi – zaoferują im korzystne warunki wynajmu lokali na cele związane z kulturą. Ułatwimy i odformalizujemy proces udzielania dotacji na wydarzenia kulturalne.

Samorządy będą jedynymi gospodarzami swoich instytucji kultury. Będą o nich same decydować, ale też ponosić odpowiedzialność za ich pracę. Zapewnimy większy udział środowisk artystycznych i naukowych w podejmowaniu decyzji o tym, kto będzie tymi instytucjami zarządzał. Minister nie będzie mógł odwoływać lokalnie wybranego dyrektora teatru czy muzeum. Zagwarantujemy, że polityka kulturalna na szczeblu regionalnym będzie prowadzona wspólnie przez samorządowców i artystów-twórców kultury, którym zapewnimy wolność działania.

Archiwum Fotograficznych ISP PAN

SAMORZĄD DLA MŁODYCH I SENIORÓW

Samorządy powinny pomagać młodym na początku ich samodzielnej drogi życiowej, ale równocześnie powinny wykorzystywać życiowe doświadczenie seniorów.

Dla tych dwóch grup chcemy stworzyć specjalne rozwiązania.

Polityka senioralna będzie budowana w partnerstwie z osobami starszymi. Ułatwimy seniorom dostęp do edukacji (programy „life-long learning” – edukacja przez całe życie), ze szczególną rolą Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Upowszechnimy badania stanu zdrowia i sprawności osób starszych w ramach samorządowych programów zdrowotnych.

Wesprzemy powstawanie powiatowych i regionalnych rad seniorów, które będą miały realny wpływ na tworzenie

lokalnych strategii rozwoju – przykładowo będą dbały o to, żeby wprowadzane rozwiązania były przyjazne dla osób starszych.

Młodym proponujemy dedykowane dla nich programy mieszkaniowe. **Wprowadzimy też system stypendiów na ponowne osiedlenie się po odbyciu studiów w czołowych krajowych i światowych uczelniach.** Chcemy, żeby młodzi rozwijali swoją ciekawość świata, dlatego będziemy finansowo wspierać międzynarodową wymianę młodzieży. Dla młodych, którym chce się tworzyć i działać społecznie, którzy mają pomysł na pozytywną zmianę w swoim otoczeniu, stworzymy program minigrantów na lokalne działania.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

POLITYKA MIEJSKA

M iasta są kołem zamachowym rozwoju regionów, gdyż wzmacniają spójność terytorialną kraju i podnoszą konkurencyjność Polski. Uważamy, że proces powstawania metropolii jest nieunikniony, chcemy mu jednak nadać właściwy kształt, by wzrost największych miast nie odbywał się kosztem mniejszych miejscowości.

Metropolia musi opłacać się wszystkim. Nie będziemy wymuszać zmian granic administracyjnych gmin ani zmieniać relacji pomiędzy miastem i otoczeniem. Wręcz przeciwnie, będziemy promować współpracę. Powstające metropolie będą koncentrować się na tym, co dla mieszkańców ważne – usługach dla obywateli. **Wprowadzimy obowiązek tworzenia planów rozwoju publicznego transportu zbiorowego w ramach metropolii i ich obszarów funkcjonalnych (gmin sąsiadujących).** Premiowane będą inwestycje w kolej aglo-

meracyjną, szybkie tramwaje i parkingi w systemie „parkuj i jedź”. Kolejnym priorytetem będą inwestycje wspólne dla miejscowości wchodzących w skład metropolii – na przykład systemy wodociągowe.

Zdajemy sobie sprawę, że wiele polskich miast wciąż odbudowuje się po katastrofalnych błędach komunistycznej gospodarki. Zatrute tereny przemysłowe w centrach miast, zdegradowane dzielnice – to tylko niektóre efekty centralnego planowania. Chcemy zablizniać te rany, będziemy kontynuować to, co rozpoczęliśmy przed 2015 rokiem: zwiększanie wydatków na odbudowę zdewastowanych obszarów miejskich oraz ich rewitalizację. Stworzymy Fundusz Rewitalizacji. Oprócz środków europejskich będą w nim gromadzone jednorazowe i przejściowe dochody państwa, na przykład wpłaty z zysku NBP, obecnie przejadane.

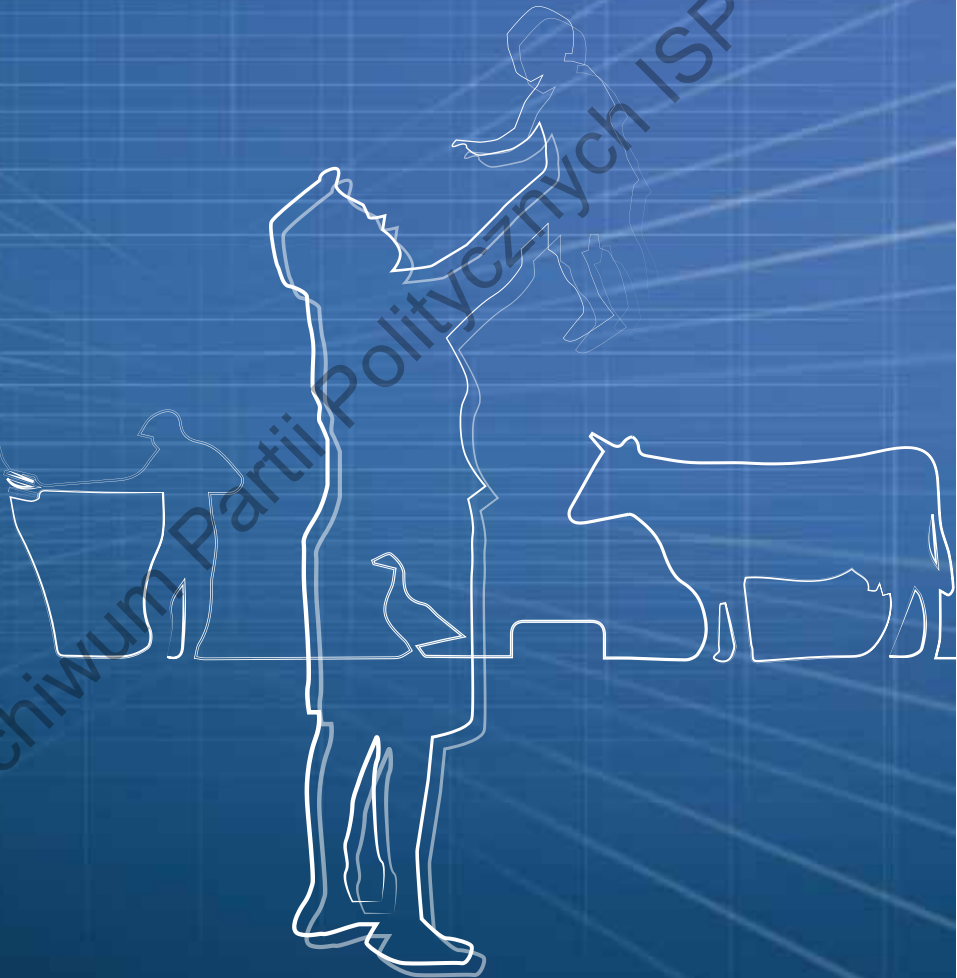
Nie zapominamy o miastach średniej wielkości i mniejszych. Będziemy wspierać ich rozwój, ułatwiając im uzyskiwanie nowych funkcji gospodarczych (na przykład przez przygotowywanie terenów pod inwestycje) oraz

usługowych (na przykład poprzez decentralizację instytucji publicznych).

Wierzymy, że kluczowe dla przyszłości małych i średnich miast jest pozostawanie w nich osób młodych. Tak się stanie, gdy zagwarantujemy im dobrej jakości edukację, opiekę nad dziećmi (szkoły, przedszkola, żłobki) i dobre miejsca pracy.

WSPARCIE DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

Rozwój obszarów wiejskich jest równie ważny jak rozwój miast. Priorytetem w małych miejscowościach powinna być poprawa jakości życia mieszkańców i wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości, pozwalające zbudować trwałą podstawę gospodarczą.

Bolączką obszarów wiejskich jest to, że dziś ich produkcja ma niską wartość dodaną – wieś produkuje głównie surowce i półprodukty. Chcemy to zmienić, wspierając rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i ułatwiając prowadzenie sprzedaży bezpośredniej przez rolników (domowe przetwory, sery produkowane lokalnymi metodami itp.).

W każdym regionie rozwinie program promocji żywności i produktów lokalnych. Samorządy regionalne i miejskie będą nadal inwestować w tworzenie miejsc, w których

okoliczni producenci będą mogli we właściwych warunkach sprzedawać żywność mieszkańcom miast. Popularność „targów śniadaniowych” i kiermaszów zdrowej żywności jest dowodem na to, że mieszkańcy miast chcą kupować bezpośrednio od producentów.

Równolegle uruchomimy nowe narzędzie wsparcia finansowego: **utworzymy Fundusz Rozwoju Polskiej Wsi, który zapewni finansowanie różnych inwestycji związanych z poprawą jakości życia na obszarach wiejskich (na przykład kanalizacja, wodociągi).** Powstanie funduszu nie oznacza stworzenia nowego urzędu lub agencji – on będzie istniał tylko jako pozycja w budżecie państwa. W praktyce zarządzać nim będą regiony. Fundusz Rozwoju Polskiej Wsi, podobnie jak fundusz rewitalizacji, będzie zasilany z pieniędzy europejskich oraz jednorazowych dochodów państwa (wpłaty z zysku NBP).

Wprowadzimy subwencję ekologiczną dla tych gmin, które są objęte różnego rodzaju formami ochrony przyrody – jako rekompensatę za ograniczenia rozwojowe.

W każdej wsi powstaną Centra Aktywności Wiejskiej, miejsca zapewniające warunki do szeroko pojętej samoorganizacji społecznej, pobudzania przedsiębiorczości i kreowania rynku lokalnego. To będą wielofunkcyjne obiekty, oddane społecznościom lokalnym w użytkowanie i czynne codziennie przez cały rok.

Przywrócimy swobodę obrotu ziemią.

Modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych będzie priorytetem władz samorządowych, umożliwimy więc jego realizację, co w efekcie przełoży się na podniesienie jakości życia mieszkańców i poprawę warunków rozwoju gospodarczego. Wykorzystując środki krajowe i samorządowe, doprowadzimy do znaczącego wzrostu nakładów na program przebudowy dróg lokalnych – chcemy powtórzyć i zwielokrotnić sukces „schetynówek”.

WIĘCEJ SAMODZIELNOŚCI DLA SAMORZĄDÓW

Proponowana przez nas głęboka decentralizacja to pomysł na całkowitą zmianę sposobu funkcjonowania państwa. Polska jest zbyt duża i różnorodna, by można było nią ręcznie sterować z gabinetu w partyjnej siedzibie.

Każdy region ma własną specyfikę, swoje wyjątkowe problemy i wyzwania, tak samo jak unikalne przewagi. **Dlatego proponujemy, by w większości sektorów działanie państwa zostało zregionalizowane, a istniejące krajowe programy uelastycznione tak, żeby każdy region mógł dopasować je do swoich specyficznych potrzeb.** Zagwarantujemy też, że dokumenty strategiczne państwa będą uwzględniać decyzje podjęte przez samorządy i ich inicjatywy. Tylko w wybranych obszarach, na przykład obronności i sprawach zagranicznych, instytucje centralne będą samodzielnie podejmować decyzje.

Damy regionom więcej samodzielności w zarządzaniu rozwojem, by lepiej mogły wykorzystywać swoje regionalne przewagi konkurencyjne, przy uwzględnieniu regionalnej specyfiki. Za większą samodzielnością pójdzie większa odpowiedzialność polityczna i prawna.

Wzmocnienie samorządów w niektórych przypadkach może nastąpić w wyniku ich połączenia. **Chcemy, żeby każda jednostka samorządowa była na tyle silna finansowo, by poradziła sobie ze stawianymi przed nią zadaniami. Dlatego będziemy premiować dobrowolne łączenie się samorządów gmin i powiatów.** Większym jednostkom terytorialnym – na przykład gminie miejskiej połączonej z sąsiadującą gminą wiejską – łatwiej będzie zagwarantować lepszą jakość świadczonych usług. Samorządom, które podejmą decyzję o połączeniu się bądź wspólnej realizacji zadań, zapewnimy system zachęt organizacyjnych i finansowych.

Zapewnimy skuteczną rolę już istniejących Kontraktów Terytorialnych – podstawowej umowy rządu i regionów

w zakresie realizacji strategicznych inwestycji. Równolegle, na poziomie województw, utworzymy nowe narzędzie: kontrakty regionalne, dające gminom i powiatom większą gwarancję dostępu do środków z budżetu państwa, województwa oraz innych źródeł finansowania. To umożliwi lepszą koordynację polityki regionalnej i lokalnej.

GOSPODARCZA DŹWIGNIA SAMORZĄDÓW

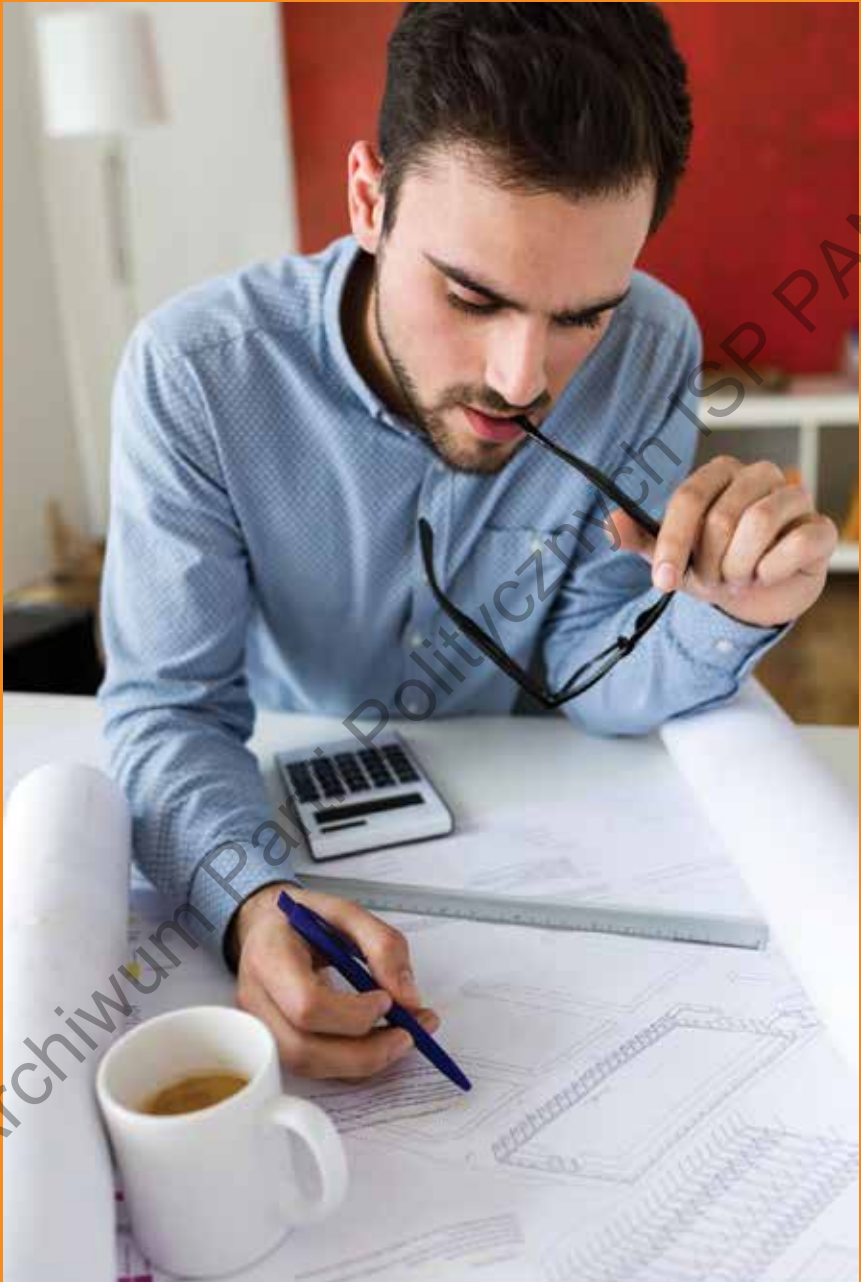
Rozwój przedsiębiorczości ma zasadniczy i bezpośredni wpływ na jakość i poziom życia mieszkańców. Im więcej powstaje firm, tym większe dochody lokalnych społeczności, a tym samym – więcej pieniędzy na inwestycje, edukację, kulturę i politykę społeczną.

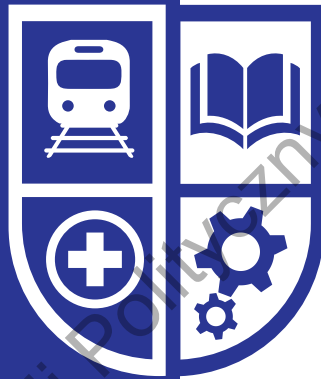
Samorządy już dziś starają się wspierać przedsiębiorców, często jednak potykają się o barierę niewystarczających funduszy. Mają też ręce skrępowane sztywnymi przepisami narzucanymi przez władze centralne.

Proponowana przez nas decentralizacja i wzmocnienie finansowe pozwolą rozwinąć skrzydła. Samorządy będą mogły odważniej wejść w partnerstwa publiczno-prywatne, będą miały więcej funduszy na przygotowywanie terenów inwestycyjnych, wspieranie innowacji i dotowanie

współpracy przedsiębiorstw z instytucjami badawczymi. Samorządy regionalne będą mogły na większą skalę uruchamiać programy poręczeń i pożyczek dla przedsiębiorców.

Stworzymy program „Karta Młodego Przedsiębiorcy”, ułatwiający młodym ludziom start w biznesie. Osoby do 30. roku życia rozpoczynające lub prowadzące działalność gospodarczą otrzymają szerokie wsparcie, między innymi dostęp do darmowych biur z internetem, zniżki na produkty i usługi u partnerów programu, porady prawne, szkolenia oraz opiekę doradcy biznesowego. To propozycja, której celem jest promocja przedsiębiorczości wśród młodych ludzi oraz pomoc w prowadzeniu i rozpoczynaniu działalności gospodarczej.

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

SZANOWNI PAŃSTWO,

przedstawiliśmy naszą wizję przyszłości Polski zdecentralizowanej i samorządnej. Polski, w której najważniejsze decyzje dotyczące naszego życia zapadają blisko nas, z naszym udziałem.

Chcemy przekazać znacznie więcej władzy i pieniędzy w ręce samorządów.

One się sprawdziły. Dziś nikt nie kwestionuje, że reforma samorządowa z początku lat 90. była jednym z największych osiągnięć polskiej transformacji po upadku komunizmu.

Gminy, powiaty i regiony udowodniły, że radzą sobie z powierzonymi zadaniami, często lepiej niż instytucje centralne.

Dzięki samorządom Polki i Polacy uwierzyli, że potrafią się zorganizować i wspólnie osiągać korzyści.

Samorzady to my wszyscy. Kiedy deklarujemy zaufanie do samorządów, tak naprawdę potwierdzamy, że ufamy samym sobie i naszym sąsiadom.

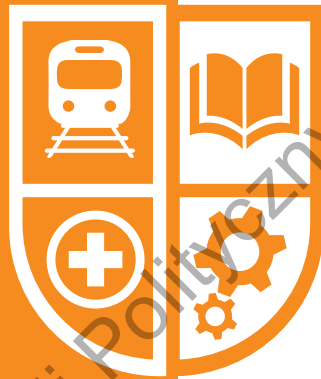
Przekazując więcej decyzji na szczebel samorządowy, chcemy budować silne wspólnoty obywateli. Wspólnota jest dla nas kluczowa. Życie we wspólnocie znaczy, że wzajemnie się szanujemy, że nam na sobie zależy. Ze współuczestniczymy we władzy, angażujemy się w rozwiązywanie konfliktów przez dialog, kompromis i umiar. Taką właśnie wspólnotę stworzymy w naszych samorządach.

Jesteśmy w swoich propozycjach konsekwentni. Od początku swojego istnienia i w każdym roku swoich dotychczasowych rządów Platforma Obywatelska wzmacniała rolę samorządów w życiu państwa. Nigdy nie zgodziliśmy się z pomysłami na ponowne centralizowanie, ręczne sterowanie z Warszawy. Chcemy iść dokładnie w przeciwnym kierunku.

Dziś proponujemy faktyczne zwieńczenie transformacji: ostateczną decentralizację zadań i finansów publicznych, oddanie władzy obywatelom.

Chcemy, żeby Polska była silna siłą swoich regionów i mądrością samorządnych obywateli. Zróbmy to razem, wybory samorządowe to pierwszy krok!

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

SAMORZĄDOWA RADA PROGRAMOWA PLATFORMY OBYWATELSKIEJ RP

Przewodniczący: **Jacek Protas**, poseł na Sejm RP

Maciej Awizeń, starosta kłodzki

Wojciech Bochnak, wójt gminy Kondratowice

Marek Cebula, burmistrz Krosna Odrzańskiego

Janusz Cichoń, poseł na Sejm RP

Zofia Czernow, posłanka na Sejm RP

Agnieszka Dawydzik, ekspertka ds. finansowania polityki
rozwoju

Olgierd Geblewicz, marszałek województwa zachodnio-
pomorskiego, prezes Związku Województw RP

Jan Grabkowski, starosta poznański

Rafał Gronicz, burmistrz Zgorzelca

Jacek Karnowski, prezydent Sopotu

Magdalena Kochan, posłanka na Sejm RP

Bogusław Kośmider, przewodniczący Rady Miasta Krakowa

Izabela Leszczyzna, posłanka na Sejm RP

Witold Malarowski, wójt gminy Izabelin

Dorota Malinowska-Grupińska, przewodnicząca Rady
m.st. Warszawa

Jan Olbrycht, poseł do Parlamentu Europejskiego

Dorota Rybarska-Jarosz, przewodnicząca Konwentu
Regionalnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Andrzej Rzońca, główny ekonomista PO RP

Marek Smoczyk, sekretarz województwa kujawsko-po-
morskiego

Roman Smogorzewski, prezydent Legionowa

Witold Stępień, marszałek województwa łódzkiego

Roman Szełemej, prezydent Wałbrzycha

Leszek Świątalski, sekretarz generalny Związku
Gmin Wiejskich RP

Tomasz Tamborski, starosta kołobrzesci

Marta Tylek, skarbnik województwa małopolskiego

Ryszard Wilczyński, poseł na Sejm RP

Marek Woźniak, marszałek województwa wielkopolskiego
i przewodniczący polskiej delegacji do Komitetu Regionów UE

Marek Wójcik, ekspert, pełnomocnik zarządu ds. legislacyjnych Związku Miast Polskich

Artur Wrochna, burmistrz Olsztynka

Krzysztof Żuk, prezydent Lublina

Maciej Żywno, wicemarszałek województwa podlaskiego
oraz

Instytut Obywatelski

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN

© Copyright by Platforma Obywatelska RP
Warszawa 2017

Korekta
Magdalena Jankowska

Projekt graficzny, skład i łamanie
Marcin Tas

Zdjęcia:
Fotolia

ISBN 978-83-63874-48-3

Archiwum Partii Politycznych ISP PAN